

ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน

พรรณี หงส์พันธ์

อภีรักษ์ ขาญศึก

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

nanee2512@gmail.com

DOI: 10.14456/tujournal.2018.18

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ และ2) เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้/ความสามารถในภาพรวมนั้น ผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเด็กเยาวชนและครอบครัวและเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ กระบวนการ/การพิจารณาคดีในศาลร่วมกับผู้พิพากษานั้น ไม่มีความยุ่งยากและซับซ้อนการปฏิบัติงานเกิดการคล่องตัว เนื่องจากหน่วยงานมีระบบในการจัดการและการบริหารเป็นอย่างดี มีการนำข้อมูลมาคุย วิเคราะห์สรุป และหาแนวทางแก้ไขให้ตรงกับสภาพปัญหาเด็กหรือเยาวชนก่อนการพิจารณา สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกศาลมีระบบการบริหารจัดการที่ดี สถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดเป็นระเบียบและเรียบร้อย สำหรับผู้พิพากษา โจทก์ จำเลย และผู้มารับบริการ ความร่วมมือและการประสานงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายในและจากหน่วยงานอื่น เนื่องจากมีการจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมและการเข้าร่วมโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการปฏิบัติตนและการแสดงพฤติกรรมของผู้พิพากษาสมทบถือว่าไม่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน เนื่องจากการไม่ก้าวท้าวหรือแทรกแซงการพิจารณาคดีต่าง ๆ ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน ปัญหาจากผู้บังคับบัญชาและจากเพื่อนร่วมงานนั้น ไม่มีปัญหา ส่วนใหญ่จะให้เกียรติและปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งเป็นอย่างดี สภาพครอบครัว/มิตร ในด้านสภาพครอบครัวและมิตรสหายนั้น การประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัวไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่และเกียรติศักดิ์ เนื่องจากส่วนมากผู้พิพากษาสมทบมาจากครอบครัวที่ดีและสมบูรณ์แบบส่วนใหญ่ และครอบครัวไม่ก้าวท้าวหรือแสวงหาผลประโยชน์ในการปฏิบัติงานกลับสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ได้ช่วยเหลือสังคมและช่วยแก้ไขปัญหาสังคมให้ดียิ่งขึ้น

[วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 3 พ.ศ.2561]

คำสำคัญ: ปัญหาและอุปสรรค, ผู้พิพากษาสมทบ

Problems and an Obstacles in Work Practice of the Judge Join in Northeastern Border

Panee Hongpan

Aphirak Chansuk

Faculty of Education

Chaiyaphum Rajabhat University

nanee2512@gmail.com

DOI: 10.14456/tujournal.2018.18

Abstract

This research has been made with objectives to 1) study the problems and obstacles in practices acted by associated judges; 2) provide appropriate approaches that have been improved to be used for solving problems and overcoming those problems in practices of associated judges. The findings from the research are that concerning knowledge and capability of the associated judges, those are satisfying as the associated judges have gained knowledge and understanding in the related laws and legislation that can be referred at the time of consideration the juvenile and family cases and they have been capable to consistently improve the organization. The case can be performed smoothly because the related authorities have efficient management and administration. The information is usually discussed, analyzed and the resolution are well prepared prior to considering the cases of children and juvenile. Places and facilities – as the Court has well managed the places, its surroundings and facilities including all tools and equipments. Cooperation and coordination in other projects and activities are always given to the associated judges by both internal and external agencies. In turn, when those activities and projects are held, good participation is also provided by the associated judges. About the manners and behaviors of the associated judges are considered non-problems against the action taken by other related officers. Moreover, the associated judges are proved to be reliable. Most of them perform their assignments excellently and they respect each other, meanwhile. Concerning the families and friends, the occupation and jobs done by the family members of the associated judges do not effect nor influence their honor and duties because most of the associated judges come from good and perfect families. Meanwhile, they give good support to the associated judges to dedicate themselves for community and to help solve and improve society problems.

[Thammasat Journal, Volume 37 No. 3, 2018]

Keywords: Problems and obstacles, Associated Judges

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมากมายหลายประการ ตั้งแต่การทำลายสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ถูกตัดโค่นทำลายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงิน การสร้างโรงงานที่ก่อมลพิษ และปล่อยสารเคมีที่เป็นพิษลงในแม่น้ำลำคลอง การทำอุตสาหกรรมโดยใช้แรงงานราคาถูกที่ก่อปัญหาการตั้งถิ่นฐานบ้านช่อง และการประกอบอาชีพเกษตรกรรมครั้งบรรพบุรุษ อพยพเข้ามาขายแรงงานในเมืองใหญ่ โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เกิดปัญหาชุมชนแออัด (แหล่งสลัม) ปัญหาทางสังคมตามมาอย่างมากมาย ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรรมทุกมุม ปัญหาโสเภณีเด็ก ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาบริโภคนิยม และที่สำคัญคือ ปัญหาตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาของการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 ถึงฉบับที่ 7 โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 และสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2539 ประเทศไทยได้เน้นการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว โดยใช้งบประมาณของประเทศส่วนใหญ่ไปในการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อเอื้ออุตสาหกรรมในเมือง เน้นความสำคัญของตลาดบทบาทภาคธุรกิจเอกชนและการลงทุนจากต่างประเทศ แม้ในระยะแรกเป็นการเน้นอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้าก็ตาม แต่ต่อมาจากการปรับตัวเมื่อเข้าเผชิญกับภาวะวิกฤติการณ์เศรษฐกิจโลก จึงได้ค่อยๆปรับเปลี่ยนเส้นทางการเติบโตทางเศรษฐกิจ มาเน้นการส่งออกตั้งแต่ปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา เงินทุนจากต่างประเทศโดยเฉพาะญี่ปุ่นหลั่งไหลเข้ามาอย่างมากมายในช่วงปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจของประเทศพัฒนาไปสู่การพึ่งพาการค้าขายกับต่างชาติมากขึ้นทุกขณะ จนเมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ประเทศไทยมีสัดส่วนการค้าระหว่างประเทศสูงถึงร้อยละ 80 ของ GDP (พลเดช ปิ่นประทีป, 2542, น.1)

แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศที่เน้นการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียวก็ครอบครว้แตกแยกการหย่าร้างมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมอย่างมากมาย ในปัจจุบันแม้ว่ารัฐจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของคนในสังคมโดยมีกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันประกอบด้วยองค์กรของรัฐ คือ ตำรวจ อัยการ และศาลยุติธรรม เป็นกลไกในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแต่ละองค์กรมีภาระหน้าที่ที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพิธีการ เริ่มตั้งแต่การสืบสวน สอบสวน ฟ้องร้องคดี และเรื่อยไปจนกระทั่งได้มีการพิจารณาและชี้ขาดข้อพิพาททางอาญาโดยศาลยุติธรรม

โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งในระดับครอบครัว ระหว่างสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เช่น ความขัดแย้งระหว่างบิดามารดากับบุตร ระหว่างพี่กับน้อง หรืออาจเป็นความขัดแย้งระหว่างครอบครัวหนึ่งกับอีกครอบครัวหนึ่ง ความขัดแย้งต่าง ๆ อาจขยายตัวกว้างขวางขึ้นเป็น

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ระหว่างหมู่บ้านหรือความขัดแย้งระหว่างประเทศต่าง ๆ ซึ่งความขัดแย้งดังกล่าวนำมาซึ่งความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม หรือแม้แต่ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนตามมา สังคมได้แสวงหาแนวทางต่าง ๆ ในการระงับข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นการใช้กฎเกณฑ์ทางสังคม ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย หรือการใช้อำนาจบังคับ สังคมได้มีการพัฒนาการพิจารณาในชั้นศาลต่าง ๆ หรือแม้แต่กระบวนการระงับข้อพิพาทนอกศาลเพื่อให้ปัญหาหรือความขัดแย้งต่าง ๆ ลดน้อยลง ซึ่งศาลยุติธรรมจึงได้มีนโยบายสำคัญในศาลยุติธรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศจัดให้มีระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลควบคู่ไปกับการพิจารณาคดีเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดีในการยุติข้อพิพาทด้วยตนเองโดยมีผู้ประนีประนอมซึ่งเป็นคนกลางทำหน้าที่ช่วยเหลือคู่พิพาทในการเจรจาและหาข้อมูลร่วมกันมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาคดีชั้นศาลและคนชั้นลูกอีกทางหนึ่ง แต่ถ้าไม่สามารถที่จะระงับข้อพิพาทนอกศาลได้ก็เข้าสู่กระบวนการชั้นศาลต่อไป ในปัจจุบันคดีเกี่ยวกับเยาวชนและครอบครัวมีมากจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ต้องใช้การพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและยุติธรรมต้องอาศัยผู้พิพากษาสมทบในการอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนมิให้กระทำผิดอีก หลังจากมีการสรรหาของจำเลยว่าการกระทำผิดจริงต่อผู้พิพากษา

ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้พิพากษาสมทบจะต้องเป็นผู้ซึ่งมีอริยาคติดีและมีความประพฤติเหมาะสมที่จะปกครองและอบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชน แม้จะมีการคัดเลือกตัวบุคคลผู้เหมาะสมมาทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วก็ตาม ก็อาจจะมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นได้ เพราะบุคคลผู้เป็นผู้พิพากษาที่ได้รับการคัดเลือกดังกล่าว อาจจะมีทัศนคติวิธีการหรือแนวความคิดที่มั่งมันหรือมองปัญหาไปในด้านตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว โดยลืมคำนึงถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนนั้น หรืออาจจะขาดความรู้ความเข้าใจในความรู้สึกของเด็กและเยาวชนนั้นได้เช่น ผู้ขาดประสบการณ์ในการมีครอบครัว เป็นต้น กฎหมายจึงได้บัญญัติให้มีผู้พิพากษาสมทบขึ้นในศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อต้องการให้มีบุคคลภายนอกซึ่งไม่ใช่พนักงานกฎหมายได้มีโอกาสมองปัญหาเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นเช่นเดียวกับการมองปัญหาหลากหลายของตนเองพิจารณาหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหามาตามสภาพและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลทั่วไป เพื่อช่วยให้ผู้พิพากษาได้ใช้ดุลพินิจในการมีคำสั่งหรือคำพิพากษาหาแนวทางแก้ไขได้ถูกต้องแท้จริง และหน้าที่สำคัญของผู้พิพากษาสมทบคือ การประสานความยุติธรรมแก่ผู้มีอรรถคดี ซึ่งจักต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติอย่างเคร่งครัดและยึดมั่นในความเป็นอิสระของตนและเทิดทูนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการ (<http://advertising.sanook.com>)

และในมุมมองของประชาชนทั่วไปมักจะมองผู้พิพากษาสมทบ คือใคร มีอำนาจหน้าที่อย่างไร บางคนเพ่งเรียนจบ กศน. แล้วต่อปริญญาตรีภาคค่ำ ไม่นานก็ได้เป็นผู้พิพากษาสมทบ

ซึ่งคนส่วนใหญ่มักจะสงสัยว่าเป็นตำแหน่งลวงโลกหรือไม่ ซึ่งผู้พิพากษาสมทบ คือ บุคคลธรรมดาที่อยู่ในแวดวงของกิจการของศาลที่จะเข้าไปนั่งทำงาน ถ้าเป็นผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว คนที่จะมาเป็นผู้พิพากษาสมทบก็ต้องเป็นคนที่มีความรอบรู้มีบุตร หรือถ้าศาลแรงงานก็ต้องเป็นคนที่เป็นลูกจ้างหรือเป็นนายจ้าง จะมีปริญญาหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีประสบการณ์ทางด้านนั้น ๆ เพราะเป็นคนที่คอยนั่งฟังการพิจารณาของผู้พิพากษาอาชีพ เพราะจะได้ใช้ประสบการณ์ของตนบอกให้ผู้พิพากษาทราบ ผู้พิพากษาสมทบไม่มีเงินเดือน ไม่ได้เป็นข้าราชการ แต่อาจมีเบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทนเล็ก ๆ น้อย ๆ (มีชัย ฤชุพันธุ์, 2549) ซึ่งทำให้ไม่เกิดการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนและที่สำคัญการปฏิบัติหน้าที่บางครั้ง จากการสอบถามเบื้องต้นกับผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 ผู้พิพากษายังหลงบทบาทตนเองในการเป็นองค์คณะพิจารณาและพิพากษาคดีเปรียบตนเองเสมือนเป็นผู้ทำหน้าที่ในการผู้พิพากษา ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษารรคดีเสียเอง และปัญหาอื่น

ฉะนั้นผู้ทำการวิจัย จึงสนใจเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน ให้ทราบถึงสิ่งที่เป็นปัญหาในการทำงานของผู้พิพากษาสมทบในภาคอีสานในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำมาปรับปรุงก่อให้เกิดการพัฒนาในกระบวนการ วิธีการต่าง ๆ ในการพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญสืบไป

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ
- เพื่อแสวงหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ

แนวคิดทฤษฎีที่สำคัญ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน เป็นการวิจัยในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสานทั้งหมด 19 จังหวัด ต่อการพัฒนาในเขตภูมิภาคอีสาน มีแนวคิดและทฤษฎีดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักนิติธรรมหลักนิติธรรม หมายถึง หลักการปกครองโดยกฎหมายเพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรมโดยชอบธรรมทั้งต่อเอกชนแต่ละคนซึ่งเป็นสมาชิกของรัฐ (Individual Interest) และเป็นธรรมต่อ ประโยชน์ส่วนรวม (Public Interest) รัฐมีหน้าที่คุ้มครองทั้งประโยชน์เอกชนและมหาชน ถ้าประโยชน์ทั้งสองขัดกันต้องคุ้มครองให้เกิดดุลยภาพที่เป็นธรรม

2. ทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ ผู้นำ (Leader) คือ บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือการเลือกตั้ง หรือการยกย่องจากกลุ่มให้ทำหน้าที่ของตำแหน่งผู้นำ เช่น การชี้แนะ สั่งการ และช่วยเหลือให้กลุ่มสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้

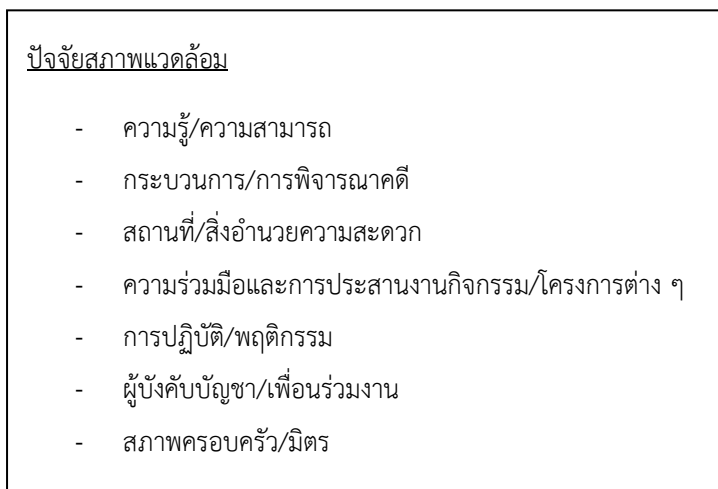
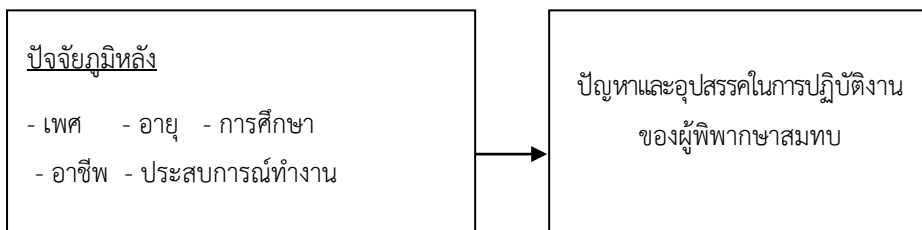
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการขัดแย้ง ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่ง Lewis Coser ให้คำนิยามว่า ความขัดแย้งว่าเป็นการแข่งขันในเรื่องค่านิยม (Values) เพื่อให้ได้มาซึ่งสถานภาพ อำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยมุ่งหมายเอาชนะ คู่กรณีความสัมพันธ์ทางสังคมในลักษณะของความขัดแย้งเป็นเรื่องการปะทะสังสรรค์ระหว่างคู่กรณี ตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่า โดยมีเป้าหมาย ค่านิยม และอุดมการณ์ที่เข้ากันไม่ได้เป้าหมายในที่นี้เป็นเรื่องของความประสงค์ (Desires) และความปรารถนา (Wishes) อันอาจอยู่ในรูปของเป้าหมายทั่วไป เช่น การแสวงหาประโยชน์เพื่อส่วนรวมหรือเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเอง นอกจากนี้เป้าหมายยังมีความเกี่ยวข้องกับค่านิยมและอุดมการณ์ โดยนักวิชาการชื่อ Doby ได้กล่าวว่า ค่านิยมกำหนดความสำคัญของเป้าหมาย ส่วนอุดมการณ์เป็นการรวบรวมค่านิยมเข้าไปเพื่อให้ได้มา ซึ่งค่านิยมที่เหมาะสม (สลาวลัซสัน สดสวาท, 2529, น.42)

4. ทฤษฎีเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ย ปัจจุบันวิธีการแก้ไขข้อพิพาทในอุดมคติประกอบด้วย คุณสมบัติ คือ มีความเป็นธรรม (Fair) ทำได้รวดเร็ว (Speedy) ประหยัดค่าใช้จ่าย (Cheap) มีกลไกการบังคับที่มีประสิทธิภาพ (Effective Enforcement Mechanism) มีการรักษาความลับ หรือมาตรการป้องกันความเอื้อฉาวที่เกิดจากข้อพิพาท (Measure Against Bad Publicity) มีการรักษาสัมพันธภาพระหว่างคู่ความ (Preservation of Relationship) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จึงเป็นทางเลือกในการระงับข้อพิพาทที่ดีที่สุด

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยและการประนีประนอมข้อพิพาท ในสหรัฐอเมริกา นักกฎหมายสองท่านคือ Kagel & Kelly (1989) ได้ให้ความเห็นว่าคำว่า “Conciliation” ว่าเป็นกระบวนการที่ฝ่ายที่เป็นกลางใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและกันและสร้างโอกาสที่คาดหวังได้ในภายหน้าสำหรับการระงับข้อพิพาทระหว่างคู่ความทั้งสองฝ่ายโดยเพียงแต่เป็นการรองรับและควบคุมให้สอดคล้องกับแผนที่ชัดเจนในการระงับข้อพิพาท (สมชาติ โลกสันติสุข. 2547) ส่วนคำว่า “Mediation” จะถูกใช้ในสภาวะการณ์ที่มีฝ่ายที่เป็นกลางทำงานเสมือนเป็นผู้เจรจาฝ่ายที่สาม (A Third Negotiator) ที่คอยสนับสนุนข้อเสนอแนะที่มีน้ำหนักในการระงับข้อพิพาท

6. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค คำว่าปัญหาหมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป ซึ่งถือเป็นสิ่งที่มาขัดขวางมิให้คนในสังคมพบกับความต้องการของตัวเอง หรือเรียกได้ว่าเป็นอุปสรรค สิ่งขัดขวางต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้ทำงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ส่วนคำว่า อุปสรรค หมายถึง เหตุที่เข้ามาขัดขวางมิให้คนเราเกิดความสำเร็จ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม ดำเนินการวิจัย อันประกอบด้วย พื้นที่ในการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขต ภาคอีสาน ดังจะได้เสนอโดยลำดับต่อไปนี้

- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
- การเก็บรวบรวมข้อมูล
- วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน ซึ่งมีประชากรเป้าหมายแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้พิพากษาสมทบในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด 19 จังหวัด และอดีตผู้พิพากษาสมทบทั้งหมด 250 คน ซึ่งได้แก่ 1) ศาลและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ 2) ศาลและเยาวชนจังหวัดอุดรธานี 3) ศาลและเยาวชนจังหวัดชัยภูมิ 4) ศาลและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น 5) ศาลและเยาวชนจังหวัดนครพนม 6) ศาลและเยาวชนมหาสารคาม 7) ศาลและเยาวชนจังหวัดกาฬสินธุ์ 8) ศาลและเยาวชนจังหวัดอำนาจเจริญ 9) ศาลและเยาวชนจังหวัดร้อยเอ็ด

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากผู้พิพากษาสมทบ/เขตภาคอีสาน

ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ถามผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสานจำนวน 19 จังหวัด โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 9 จังหวัด รวมทั้งหมด 241 คน และอดีตผู้พิพากษาสมทบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประนอมข้อพิพาทในแต่ละจังหวัดแบบเจาะจง จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 250 คนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปรที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาวิจัยโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ยกมาข้างต้นในบทที่ 2 เป็นแนวทางดังนี้

ตัวแปรตาม คือ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวแปรอิสระ ได้แบ่งออกเป็นสองลักษณะ คือ ปัจจัยภูมิหลัง และปัจจัยสภาพแวดล้อม

(1) ปัจจัยภูมิหลัง ได้แก่

- เพศ
- อายุ
- การศึกษา
- อาชีพ
- ประสบการณ์ทำงานเกี่ยวกับการพิจารณาคดี

(2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่

- สถานที่/ความรู้
- ระบบการบริหารจัดการ
- การให้ความร่วมมือและการประสานงาน
- กระบวนการ/วิธีพิจารณาคดี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การศึกษาวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจำแนกวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 แนวทาง คือ

การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) โดยการค้นคว้าจากหนังสือของทางราชการ บทความ งานวิชาการ รายงาน สิ่งตีพิมพ์ และงานวิจัยเป็นข้อมูลประกอบ

การวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามสำรวจสภาพปัญหาจากประชากรกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน

สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่อง เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (Check list)

ตอนที่ 2 สอบถาม สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบ

ในเขตภาคอีสาน รวม 7 ประเด็น ดังนี้ 1) ความรู้/ความสามารถ 2) กระบวนการ/การพิจารณาคดี 3) สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก 4) ความร่วมมือและการประสานงานกิจกรรมโครงการต่าง ๆ 5) การปฏิบัติตน/พฤติกรรม 6) ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน 7) สภาพครอบครัว/มิตร

ซึ่งประเด็นในการสำรวจได้แก่ แบบสอบถามใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนสอบถาม ดังนี้

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับความพึงพอใจมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับความพึงพอใจปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบแสดงข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นส่วน
ของคำถามและเนื้อ

ที่วางที่ใช้บันทึกคำตอบเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน

การสร้างเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร หลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 สร้างแบบสอบถาม หลักเกณฑ์

แบบสอบถามปลายเปิดที่สอบถามเกี่ยวกับการศึกษาถึงปัญหาและ
อุปสรรคของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสานโดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้พิพากษาสมทบในเขตจังหวัด
ที่ใกล้เคียง จำนวน 50 คน

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความ
เห็นชอบและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องตามโครงสร้างเนื้อหาและการใช้ภาษา นำมาแก้ไข
ใช้สำนวนภาษาตลอดจนความสัมพันธ์ของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเรื่องที่สำรวจ

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับ
ผู้พิพากษาสมทบและอดีตผู้พิพากษาสมทบ จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (C-coefficient) ของครอนบาค
(Cronbach) = .9713

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บข้อมูลที่รวบรวม
จากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ตำรา วารสาร บทความ หนังสือ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์
และเอกสารอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยการแจกแบบสอบถาม
ผู้พิพากษาสมทบเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานพิจารณาพิพากษาคดีความต่าง ๆ ผู้ร่วมวิจัยลงพื้นที่
เข้าไปในศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว เพื่อติดต่อประสานงานเกี่ยวกับการดำเนินการ
สำรวจงานวิจัยและข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมดในแต่ละจังหวัด และเพื่อการ
สำรวจข้อมูลโดยการทำความคุ้นเคยกับผู้พิพากษาสมทบที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงให้เข้าใจ
เกี่ยวกับการศึกษางานวิจัยโดยทั่ว ๆ ไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้สำหรับการสำรวจ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการสำรวจที่ศึกษาและข้อคำถามที่ต้องการทราบในการสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เรื่องเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและประสบการณ์ในการทำงาน ใช้ค่าความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage)

(2) วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของผู้พิพากษาสมทบในเขตภาคอีสาน รวม 4 ประเด็น คือสถานที่/ความรู้ การบริหารจัดการงบประมาณ ระบบสารสนเทศด้านงบประมาณ และความร่วมมือและประสานงาน ซึ่งวิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งนี้คณะผู้สำรวจได้ใช้แบบในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสต์ (John W. Best) รายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง ระดับการความพึงพอใจเท่ากับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง ระดับการความพึงพอใจเท่ากับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายถึง ระดับการความพึงพอใจเท่ากับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายถึง ระดับการความพึงพอใจเท่ากับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายถึง ระดับการความพึงพอใจเท่ากับน้อยที่สุด

(3) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) โดยการสรุปประเด็นแล้วนำเสนอด้วยการบรรยายเพื่อความเข้าใจง่ายขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการใช้แบบสอบถามเนื่องจากมีคำถามแบบปลายเปิด จะต้องมีการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเอาคำตอบของทุกคนมาพิจารณาจัดเข้าประเด็นเดียวกันทั้งหมดในการวิเคราะห์ข้อมูลปลายเปิด ผู้วิจัยได้ตรวจความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยคอมพิวเตอร์ หาค่าสถิติพื้นฐานและแยกประเภทตามวัตถุประสงค์ นำมาอภิปรายผลข้อมูล และรวบรวมเพื่อการบรรยาย

สรุปผลและอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ พบว่า

1. ความรู้/ความสามารถ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเด็กเยาวชนและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.0 คู่มีโอ/แนวทางที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานการพิจารณาคดี อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีข้อสงสัยในการไต่ถามทักท้วง ประนีประนอม สามารถหาข้อกระจ่างแจ้งได้โดยปริยาย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.2 การอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.8 การมีป้ายประชาสัมพันธ์ /คู่มือ/เอกสารความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ควรรู้ เพื่อประกอบการพิจารณาคดีต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.6 มีทักษะประสบการณ์ ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.4

ในภาพรวมเกี่ยวกับความรู้ความสามารถนั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีเด็กเยาวชนและครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด โดยปกติผู้พิพากษาสมทบนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้สูง มีประสบการณ์ และองค์ความรู้ทางด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีร่วมกับผู้พิพากษา และเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาองค์ความรู้ ให้ได้มาซึ่งข้อกระจ่างแจ้ง และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น เนื่องจากได้มีการอบรมอยู่เป็นประจำ ทำให้ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถที่จะนำมาพิจารณาคดีต่าง ๆ รวมถึงมีคู่มือ/แนวทางที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานการพิจารณาคดี

2. กระบวนการ/การพิจารณาคดี ขั้นตอนในการพิจารณาคดีไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนและมีความคล่องตัว อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 ความยากในการตัดสินใจในแต่ละคดี ความ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.6 อยู่ในระดับมากที่สุด ก่อนการพิจารณาคดีระหว่างพิจารณาคดีและหลังพิจารณาคดี มีความสะดวกรวดเร็วและชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.1 ขั้นตอนกระบวนการในการพิจารณาคดี มีความเป็นธรรมปราศจากอคติ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.7 ระยะเวลาในการพิจารณาคดี ในแต่ละสำนวนความ มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.4

ขั้นตอนการพิจารณาคดีในศาลร่วมกับผู้พิพากษานั้น ไม่มีความยุ่งยากและซับซ้อนการปฏิบัติงานเกิดการคล่องตัว เนื่องจากหน่วยงานมีระบบในการจัดการและการบริหารเป็นอย่างดี มีการนำข้อมูลมาคุย วิเคราะห์และสรุปลักษณะพฤติกรรมเด็กและเยาวชน หาแนวทางแก้ไขให้ตรงกับสภาพปัญหาเด็กหรือเยาวชนก่อนการพิจารณา มีการประชุมปรึกษากับผู้พิพากษาเจ้าของสำนวน เพื่อหาข้อสรุปแก้ไขพฤติกรรมและตัดสินใจระหว่างพิจารณาและหลังการพิจารณาคดี ผู้พิพากษาสมทบดูแลเด็กหรือเยาวชน ในกรณีมีคำพิพากษาว่ากระทำความผิด ทั้งไม่จำกัดเสรีภาพ และจำกัดเสรีภาพ โดยการให้คำแนะนำ สอดส่องดูแล และจัดกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์ เพื่อให้

เด็กได้ร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ซึ่งเป็นขั้นตอนในการพิจารณาที่ดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิด

3. สถานที่/สิ่งอำนวยความสะดวก สถานที่และอุปกรณ์เป็นระเบียบ สะดวกและง่ายต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 78.3 ความพอเพียงของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ที่จอดรถ ห้องน้ำ โรงอาหาร โทรศัพท์ และที่นั่งต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.7 ความสะอาดและปลอดภัยของสถานที่ ในการพิจารณาคดี อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.0 ความสะอาดและปลอดภัยของสถานที่ ในการพิจารณาคดี อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 มีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2

สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ศาลมีระบบการบริหารจัดการที่ดี สถานที่และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดเป็นระเบียบและเรียบร้อย โดยเฉพาะสถานที่จอดรถ มีห้องน้ำที่สะอาด ที่นั่งบริการต่าง ๆ สำหรับผู้พิพากษา โจทก์ จำเลย และผู้มารับบริการ เป็นต้น ส่วนจุดบริการอาหารอาจไม่มีเพียงพอเนื่องจากเป็นสถานที่ที่ต้องใช้ความสะอาด ต้องไปทานอาหารในส่วนที่เป็นร้านอาหารซึ่งอยู่บริเวณด้านข้างศาลหรือตามร้านอาหารต่าง ๆ ที่อยู่รอบบริเวณที่สามารถเดินทางไปได้ ความสะอาดและปลอดภัยของสถานที่ในการพิจารณาคดีนั้น สะอาดและมียามรักษาความปลอดภัยตลอด 24 ชั่วโมง มีมาตรการที่คุมเข้ม และที่สำคัญมีระบบสารสนเทศช่วยในการปฏิบัติงาน อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว สิ่งสำคัญเพื่อความเร็วในการติดต่อประสานงาน จำเป็นต้องใช้ระบบสารสนเทศตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีในสังคมปัจจุบัน

4. ความร่วมมือและการประสานงานกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ความร่วมมือในหน่วยงานเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาคดี อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.4 ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการจัดกิจกรรม/โครงการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.8 ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อให้เกิดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ จากชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.4 ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม/โครงการจากผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.0 ความยุ่งยากของนโยบายเชิงรุกของศาลเยาวชนและครอบครัว อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.0

การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายในและจากหน่วยงานอื่น เนื่องจากต้องจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ จัดกิจกรรมกลุ่มช่วยเหลือสงเคราะห์ทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมและโครงการ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ให้ความร่วมมือแก่ศาลเยาวชนและครอบครัว ในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือชุมชน ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการให้คำปรึกษา ดูแล สอดส่องช่วยเหลือกัน

และกันในการแก้ไขปัญหาให้ถูกทิศถูกทาง แต่อาจจะเกิดความยุ่งยากเล็กน้อยเกี่ยวกับนโยบายเชิงรุกของศาลเยาวชนและครอบครัวในบางครั้งเนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วน ซึ่งยังไม่เข้าใจและเป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้พิพากษาสมทบจากหลากหลายสาขา ที่ต้องร่วมกันและหลอมแนวความคิดให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อนำมาซึ่งแนวทางการปฏิบัติร่วมกัน สอดคล้องกับรัตนาภรณ์ ศรีพยัคฆ์ กล่าวว่า ผู้เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกัน ควรมีสิ่งที่จะยึดถือเป็นแนว ปฏิบัติดังนี้ 1) เต็มใจที่จะติดต่อกับผู้อื่นก่อน 2) แสดงความมีน้ำใจต่อผู้อื่นก่อนสร้างสัมพันธ์ที่ดี มีความไว้วางใจกัน 3) ฟังผู้อื่นพูดให้มาก 4) หลีกเลี่ยงการโต้แย้ง 5) ซักซ้อมการทำงานให้เข้าใจวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6) ทำความเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติและจังหวะเวลาให้รับกัน 7) เสริมสร้างมิตรไมตรีและความเป็นกันเอง 8) ติดตามสายงานและช่องทางการสื่อสารที่ถูกต้อง 9) จะต้องประสานวัตถุประสงค์และนโยบายตามแผนงาน โดยพิจารณาถึงระเบียบวิธีปฏิบัติงานการใช้เวลาวัสดุอุปกรณ์ กำลังคน กำลังเงินและวิธีการสื่อสาร

5. การปฏิบัติตน/พฤติกรรม การไม่ก้าวก่าย หรือแทรกแซงการพิจารณาพิพากษาคดี อันเป็นเหตุให้การพิจารณาคดีของผู้พิพากษาหรือผู้พิพากษาสมทบอื่น ขาดความเป็นอิสระหรือความยุติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.0 การไม่เคยทุจริตต่อหน้าที่ ไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.4 การได้ใช้เวลาให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ตามเวรปฏิบัติหน้าที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.4 การไม่เคยรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาและรายงานการปกปิดข้อความที่ควรบอกถือว่าเป็นการรายงานเท็จ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.6 ไม่เคยเป็นบุคคล เสเพล มีหนี้สินรุงรัง และประพฤติตนไม่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.0 การเป็นคนที่ไม่พูดสุภาพ และไม่เคยดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.8

ในการปฏิบัติตนและการแสดงพฤติกรรมของผู้พิพากษาสมทบ ถือว่าไม่เป็นปัญหาในการปฏิบัติงานเนื่องจาก การไม่ก้าวก่ายหรือแทรกแซงการพิจารณาคดีต่าง ๆ ทำให้ผู้พิพากษาสมทบหรือผู้พิพากษาคาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานร่วมกัน และไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ และได้ใช้เวลาให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ตามเวรที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งมีเวรพิจารณาที่รับผิดชอบมากมาย เช่น คดีจัดการพิเศษ คดีต่อเนื่องการจำคุกและสืบค้นสาเหตุแห่งการกระทำผิดและแผนการเยียวยา การให้คำปรึกษาแนะนำ การไกล่เกลี่ยประนีประนอม การประชุมกลุ่มเยียวยา กิจกรรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมขั้นพื้นฐานตามสาเหตุแห่งการกระทำผิด การรับรายงานในการคุมประพฤติ และการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา นั้นต้องใช้ความเสียสละเป็นอย่างมาก การไม่เคยรายงานเท็จต่อผู้บังคับบัญชาและรายงานการปกปิดข้อความที่ควรบอกถือว่าเป็นการรายงานเท็จจากการสำรวจผู้พิพากษาสมทบเป็นบุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์และไม่แสดงออกถึงความไม่ยุติธรรมในการปฏิบัติงาน และไม่รายงานที่เท็จก่อให้เกิดความเสียหายตามมาในภายหลัง และการ

เป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือไม่นับถือที่น่าเคารพนับถือ ทำให้ผู้พิพากษาต้องเป็นบุคคลที่ไม่ เสเพล มีหนี้สินรุงรัง และประพฤติตนไปในทางที่ไม่ดีและไม่เหมาะสม จะมีผลต่อความไม่น่าเชื่อถือในการ ดำเนินการพิจารณาคดี หรือแม้แต่การให้คำปรึกษาและแนะนำ รวมถึงการจัดกิจกรรม/โครงการ ต่าง ๆ

6. ผู้บังคับบัญชา/เพื่อนร่วมงาน การระลึกเสมอว่า ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาล เยาวชนและครอบครัวกลาง อธิบดีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรง อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.4 การเกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.8 การได้ปฏิบัติตนต่อผู้พิพากษาสมทบท่านอื่น ด้วยความเสมอภาค อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.8 การเกิดความรำคาญกับเพื่อน ร่วมงานในการเข้าร่วมการประชุมบ่อยครั้ง อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.8 การมีความ อุดหนุนและความพยายามอย่างมากในการทำงานเพื่อให้เกิดความสามัคคี อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.6

ปัญหาจากผู้บังคับบัญชาและจากเพื่อนร่วมงานนั้น ได้การระลึกเสมอว่า ประธานศาลฎีกา อธิบดีผู้พิพากษาศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง อธิบดีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาหัวหน้าศาล เป็น ผู้บังคับบัญชาโดยตรง โดยการให้เกียรติ และปฏิบัติหน้าที่ตามคำสั่งเป็นอย่างดี และก็บางครั้งที่เกิด ความขัดแย้งในการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นธรรมชาติของการทำงานแนวความคิด อาจจะไม่ตรงกันไปเสียหมดทุกอย่าง บางสถานการณ์ บางอารมณ์ก็ก่อให้เกิดความขัดแย้งในจิตใจ แต่เชื่อว่าการแก้ไขปัญหาก็ได้ในทางปฏิบัติ เพราะได้มีการปฏิบัติตนต่อผู้พิพากษาสมทบท่านอื่นด้วย ความเสมอภาคตลอดมา แต่สิ่งหนึ่งที่น่าจะเป็นปัญหาคือ การเข้าร่วมประชุมกับผู้พิพากษาสมทบ อื่นอาจมีปัญหา เนื่องจากมาการคัดสรรผู้พิพากษาสมทบ มาจากหลากหลายสาขาอาชีพ แนวความคิดต้องแตกต่างกัน จะก่อให้เกิดความรำคาญใจบ้างในบางครั้งบางโอกาส ที่ได้ประชุม ปรึกษาหารือเพื่อหาแก้ไขร่วมกัน และทำให้เกิดความอดทนและความพยายามอย่างมากในการ ทำงานเพื่อให้เกิดความสามัคคี ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบัน

7. สภาพครอบครัว/มิตร การประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัวไม่กระทบกระเทือน ต่อหน้าที่และเกียรติศักดิ์ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.0 ครอบครัวไม่ก้าวถ่วงหรือ แสวงหาผลประโยชน์ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.8 การปฏิบัติเวร ตามการได้รับมอบหมายไม่ก่อให้เกิดปัญหาในครอบครัว อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.0 การละเว้นคบหาสมาคมกับบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับคดีความ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 58.0 การพยายามหลีกเลี่ยงการสมาคมกับมิตรสหายที่มีความประพฤติ ซึ่งก่อให้เกิดความ เสื่อมเสีย อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.0

ในด้านสภาพครอบครัวและมิตรสหายนั้น การประกอบอาชีพของบุคคลในครอบครัวไม่กระทบกระเทือนต่อหน้าที่และเกียรติศักดิ์ เนื่องจากส่วนมากผู้พิพากษาสมทบมาจากครอบครัวที่ดีและสมบูรณ์แบบส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีปัญหาทางด้านการประกอบอาชีพที่ไม่ดีไม่สุจริต ซึ่งเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม และครอบครัวไม่ก้าวก่ายหรือแสวงหาผลประโยชน์ในการปฏิบัติงานกลับสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ได้ช่วยเหลือสังคมและช่วยแก้ไขปัญหาสังคมให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เพื่อนไม่ใช่ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเนื่องจากส่วนใหญ่ได้คบเพื่อนที่ดีไม่พยายามมีส่วนได้ส่วนเสียกับคดีความ แต่การคบเพื่อนของผู้พิพากษาสมทบ มีอาจปฏิเสธได้เลยว่ามีเพื่อนมากมายหลากหลาย เนื่องจากตำแหน่งหน้าที่การงานหรือเคยปฏิบัติงานในหน่วยงานประจำมาก่อน จำเป็นต้องมีเพื่อนพ้องมากมายแต่ก็พยายามหลีกเลี่ยงการสมาคมกับมิตรสหายที่มีความประพฤติ ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย โดยการหลีกเลี่ยงในบางสถานการณ์ที่เลวร้ายหรือสถานการณ์ที่มีผลต่อรูปคดีต่าง ๆ สอดคล้องกับหลักการประมวลจริยธรรมของข้าราชการตุลาการที่ผู้พิพากษาสมทบจะต้องถือปฏิบัติ การประมวลจริยธรรมของข้าราชการตุลาการที่ผู้พิพากษาสมทบจะต้องถือปฏิบัติ และใช้บังคับโดยอนุโลมเท่าที่จะพึงใช้บังคับได้อุดมการณ์ของผู้พิพากษา (ที่เกี่ยวข้องกับผู้พิพากษาสมทบ) หน้าที่สำคัญของผู้พิพากษาสมทบคือ การประสานความยุติธรรมแก่ผู้มีอรรถคดี ซึ่งจำต้องปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนี้อย่างเคร่งครัดครบถ้วน เพื่อการนี้ผู้พิพากษาจักต้องยึดมั่นในความเป็นอิสระของตนและเทิดทูนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการ

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวอย่างแท้จริง เช่น การจัดประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงในชุมชนท้องถิ่นและในระดับภาค จนถึงในระดับประเทศ ทำให้สังคมรับรู้ถึงการปฏิบัติงาน บทบาทที่ช่วยเหลือสังคมรวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อมีการประชาสัมพันธ์ก็จะมีผลต่อทำให้สามารถคัดเลือกสรรผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบนั้นได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มากยิ่งขึ้นไป จะทำให้ลดปัญหาการได้บุคคลที่ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงานเพื่อการแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

2) การเลือกสรรผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จากทุกสาขาอาชีพ โดยปฏิบัติตาม ระเบียบกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เพื่อให้ได้ผู้พิพากษาที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ โดยการเน้นถึงประวัติส่วนตัว ประวัติด้านสภาพจิตใจ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีจิตสาธารณะ มีจิตอาสา เป็นผู้มีความเสียสละอย่างมาก มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ที่สำคัญเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะไม่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างแก่สังคมได้

3) ผู้พิพากษาสมทบ ต้องมีบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ในการปฏิบัติงานพิจารณา คดีในแต่ละสำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ต้องเข้าใจหลักคำสอนในศาสนา ซึ่งล้วน มุ่งหวังในการสั่งสอนให้ละเว้นความชั่ว กระทำแต่กรรมดี มีศีลธรรมประจำใจ เพื่อใช้ประโยชน์จาก หลักคำสอนในการพัฒนาจิตใจเด็กและเยาวชน รวมถึงการแก้ไขปัญหาครอบครัว

4) การประเมินความรู้ความสามารถและความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา สมทบศาลเด็กเยาวชนและครอบครัว ตามมาตรฐานและเงื่อนไขอันสมควร

ข้อเสนอแนะที่ผู้วิจัยได้รายงานและหยิบยกมาเป็นข้อพิจารณาข้างต้นนี้ เป็นเพียงความ คาดหวังเบื้องต้นที่เชื่อว่าหากได้มีการกระทำเพื่อดำเนินการ จะเป็นการช่วยลดปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสมทบศาลเด็กเยาวชนและครอบครัว ในการแก้ไขปัญหาเด็กและ เยาวชนได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

วรศิริ จันทรธร.(2550). การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแบบ Facilitative Approach สำหรับคดี ครอบครัว. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต:มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

แคทเธอริน มอริส. *การจัดการความขัดแย้งและการขอโทษ*. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน พระปกเกล้า. หน้า 24-25.

บัญญัติ สุชีวะ. (2538). ผู้ประสาทความยุติธรรม. *วารสารตุลหาพ*, 42(1), 8-14

ประสิทธิ์ ไชวโกล. (2540). *เหลียวหลังดูกฎหมายและความยุติธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

พลเดช ปิ่นประทีป. (2542). *สู่ความเป็นไทด้วยพลังของท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันชุมชนท้องถิ่น พัฒนา.

วันชัย วัฒนศัพท์. (2548). *ความขัดแย้ง หลักการ และเครื่องมือแก้ปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชา มหาคุณ. (2527). *การให้เหตุผลในทางกฎหมาย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณการ.

สมเกียรติ มูลสุวรรณ. (2541). การศึกษาสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น และประเมินความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้นำท้องถิ่น.

สรศักดิ์ ศรีพิชญาการ. (2546). บทบาทของอำนาจตุลาการในการระงับข้อพิพาทแรงงาน: กรณีศึกษาศาลแรงงานกลางเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เสาวลักษณ์ สุดสวาท. (2529). *การพัฒนาและความขัดแย้ง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อานันท์ ธีระจิต. (2538). *การประนอมข้อพิพาทระดับหมู่บ้านโดยคณะกรรมการหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://advertising.sanook.com>
- อานันท์ ธีระจิต. (2538). *การประนอมข้อพิพาทระดับหมู่บ้านโดยคณะกรรมการหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2559, จาก <http://www.oknation.net>
- Chester I. Barnard, อ้างใน สุนทร โตรอด. (2536). *ความเป็นผู้นำทางการเมืองของพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.